

Anne van Dijk

Zeevogels kijken is voor menig vogelaar iets heel speciaals, menig Groningse vogelaar onderneemt per jaar wel één of meer reizen naar de Hondsbosse Zeewering of Schiermonnikoog. Vooral de laatste jaren is gebleken, dat bij harde noordwestelijke winden ook bij Lauwersoog leuke zeetrek is waar te nemen (zie de waarnemingen rubriek). Daar vogels in de provincie mij nu eenmaal het meeste aanspreken en Lauwersoog veel gemakkelijker is te bereiken dan b.v. de Hondsbosse Zeewering, ben ik op zulke dagen dan ook regelmatig bij Lauwersoog te vinden. In de eerste dagen van september was er steeds een harde zuidwesten- of westenwind. In de loop van de ochtend van 4 september draaide de wind naar het noordwesten: windkracht 6 à 7 werd opgegeven voor Rottum en IJsselmeer en ik besloot 's middags vrij te nemen van m'n werk. Om circa 13.15 uur arriveerde ik bij Lauwersoog. Het duurde tot circa 13.45 tot dat ik de eerste jager in beeld kreeg. De vogel vloog erg ver weg, dicht onder Schiermonnikoog. Al snel raakte ik de vogel kwijt en al speurend met de telescoop kreeg ik een vogel in beeld op nog geen 300 m afstand. Het eerste wat mij opviel was de zwarte kopkap en de lichte nek en ik dacht even aan een Middelste Jager, hetgeen naar mijn gevoel ook qua grootte goed zou kunnen. Toen ik echter de witte, donker omrande ondervleugels zag, wist ik dat het een pijlstormvogel moest zijn en wel een Grote Pijlstormvogel; dat is de enige met een zwarte kopkap en lichte nekband. Ik kon dat zelf overigens nauwelijks geloven. De vogel kwam steeds zo'n 10 m boven zee uit en dook dan naar beneden. Na een kleine minuut verloor ik de vogel voor de pieren van de haven uit beeld. Een zoekactie leverde niets meer op. De kortste afstand tot de vogel was ruim 200 m.

Beschrijving

Grootte:

Iets kleiner dan Zilvermeeuw; het

eerste idee van Middelste Jager klopte naar mijn inschatting aardig qua grootte.

Vlucht:

Vloog gemakkelijk op vrij smalle, lange vleugels, af en toe iets kantelend tot een hoogte van circa 10 m boven zee, maakte dan een duikvlucht tot op, of bijna op het wateroppervlak en vloog weer omhoog tot circa 10 m en maakte weer een duikvlucht; dit herhaalde zich zo'n 5 tot 6 keer.

Kop:

Vrij klein lijkend t.o.v. het lichaam; zwarte kopkap tot onder het oog, erg contrasterend met witte kin en keel; duidelijke lichte nekband wit beginnend en op achterhoofd mogelijk heel licht grijs; voor zover te zien liep de nekband door over het achterhoofd.

Bovenzijde:

Mantel, schouder, rug en bovenvleugeldekveren vaalbruin met lichte randjes, daardoor nogal vlekkelig lijkend; hand- en armpennen donkerbruin en afstekend bij de vaalbruine dekveren; staart donkerbruin of zwart, iets hoekig eindigend; aan de basis van de staart bevond zich een duidelijke witte baan.

Onderzijde:

De vogel had aan beide kanten een vaalbruine zijborstvlek, ongeveer dezelfde kleur als de bovendelen, ook de onderstaart was bruin, verder was de onderkant wit; de ondervleugel was wit met een donkerbruine omranding; in het witte gedeelte bevonden zich wat zwarte of donkerbruine dekveertjes dicht bij het lichaam.

Naakte delen:

De snavel was donker; de poten niet gezien, of in ieder geval niet geteerd.

Determinatie:

Alle kenmerken passen goed op een Grote Pijlstormvogel. De in de lite-

ratuur vermelde zwartbruine buikvlek heb ik niet gezien of is me in ieder geval niet opgevallen. Er wordt echter bij gezegd dat die buikvlek op zee verbazend moeilijk te zien kan zijn.

In Seabirds wordt het maken van duikvluchten beschreven.

Door de tekening van de ondervleugels zijn alle Jagers uit te sluiten. Een w. Jan-van-gent heeft geen zwarte kop met lichte nekvlek, heeft grotere kop en snavel en donkerder bovendelen.

De Noordse Pijlstormvogel is veel kleiner, zwart-wit getekend en heeft geen doorlopende nekband. De Kuhls Pijlstormvogel heeft een lichte snavel en geen zwarte kopkap.

Voorkomen:

De Grote Pijlstormvogel is een vogel van het zuidelijk halfrond, waar hij broedt op eilanden in de zuidelijke

Atlantische Oceaan, voornamelijk op Tristan de Cunha.

In Nederland zijn tot nu 11 door het C.D.N.A. aanvaarde gevallen, bijna alle voor de kust van Noord- en Zuid-Holland. De laatste waarneming dateert van 2 november 1986 bij Camperduin. Van Lauwersoog is een door het C.D.N.A. afgewezen geval bekend van 3 januari 1984.

Literatuur

Harris, Tucker en Vinicombe (1989): Vogeldeterminatie; (bewerkt en vert. uit het Engels door A.B. van den Berg). Baarn: Thieme - Ill.

Harrison (1983): Seabirds; an identification guide (revised edition) Christoffer Helm, Kent.

Anne van Dijk
Pop Dijkemaweg 102
9731 BH GRONINGEN

